بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ

ޕްރެޒިޑެންޝަލް އެޑްރެސް

1992

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، جَعَلَ الْعَدْلَ قِوَامَ الدِّينِ ،
وَالشُّورَى أَسَاسَ الْحُكْمِ الْمَتِينِ ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى خَاتَمِ
الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ ، أَقَامَ الْعَدَالَةَ وَالْمُسَاوَاةَ بَيْنَ النَّاسِ
أَجْمَعِينَ ، وَبَيَّنَ لَنَا حُقُوقَ الْحَاكِمِينَ وَالْمَحْكُومِينَ ، وَسَنَّ لِأُولِي الْأَمْرِ
اسْتِشَارَةَ أَهْلِ الْحَلِّ وَالْعَقْدِ فِي رِعَايَةِ مَصَالِحِ الدُّنْيَا وَالدِّينِ .

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން!

އެންމެހައި ނިޢުމަތްތަކުގެ ވެރި الله سبحانه وتعالى އަށް ޙަމްދާއި ޝުކުރު ކުރަމުން، މިއަދު ތިޔަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އަރިހަށް އަޅުގަނޑު [illegible]، ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] އަހަރު [illegible] ސިޔާސަތު [illegible] ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް [illegible]. އަދި [illegible]، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ހުޅުވައި ދިނުމުގެ ގާނޫނީ ވާޖިބު އަދާކުރުމަށް.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ދައުލަތް ހިންގުމުގެ ކަންތައްތައް ގެންދިޔަގޮތާއި، ކުރިއަށް އޮތް ގޮތްތަކާއި އެކަންތައްތައް ގެންދަން ގާނޫނުއަސާސީގައިވާ، ރިޔާސީ ބަޔާންދެއްވުމަށް މަޖިލީހަށް ދަންނަވާލުމުގެ މި ފުރުޞަތުގައި ސަރުކާރާއި ރައްޔިތުންނާ ދެމެދުގައި އޮންނަންޖެހޭ ގުޅުމަކީ ވަރުގަދަ ގުޅުމަކަށް ހެދުމަށް އެއްބާރުލުން ދޭން އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ނަސޭހަތްތެރިވެދެވޭނެ ގޮތެއް އެބަ ހޯދަން ޖެހެއެވެ. އަދި ދައުލަތް ހިންގުމުގެ ކަންތައްތަކުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފަރާތުން ފުރިހަމަ ޝައުޤުވެރިކަމާއި ރަނގަޅު މަޝްވަރާތައް، އެއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޝަރުޢީ ކަމުގައިވާ "وأمرهم شورى بينهم" ގެ މަޢުނައާ އެއްބާރުލުމުގެ ތެރޭގައި ދިރުމުން އަންނަނީކަމުގެ ދަލީލެއްކަމުގައި ގުނޭ އެއްބާރުލުން ދޭންޖެހޭނެ. މިކަމުގެ ސަބަބުން، ޤައުމުގެ މަސްލަހަތަށްޓަކައި، ރައްޔިތުންގެ ހައްޤުތަކަށް، އަދި ހަމަޖެހުމާއި ސަލާމަތީ ކަން ދިމާވެދާނެ ކަންކަން އެއްބާރުލުން ދެވޭނެއެވެ.

އާދެ! ވޭތުވެދިޔަ 1991 ވަނަ އަހަރަކީ، ބައިނަލްއަޤްވާމީ މަސްރަޙުގައާއި، އެއްބާރުލުމުގެ އަމިއްލަ ޤައުމުގައި، އެއްބާރުލުމުގެ ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީ ބަދަލުތައް އެކަށް ބަދަލު ހިނގާދިޔަ އަހަރެކެވެ. އެގޮތުން ބަލާއިރު- އެކަމަކު، الله سبحانه وتعالى ގެ ރަޙްމަތާއި ހިފާޒަތުން، އެއަރުވާފައިވާ ހިތްވަރާއި ހިކުމަތުން، ބަދަލުތައް ރައްޔިތުންނާއި ސަރުކާރުން ގަބޫލުކޮށް ހަމަޖެހިގެން ތަރައްޤީގެ މަގުން އަހަރެއް ކަމުގައި. ރައްޔިތުންގެ ހަމަޖެހުމާއި ރައްޔިތުންނަށް އެކީ ބޭނުންތެރިކަމާއި ބަދަލުތަކާއި ހިލޭ އަހަރެއް ކަމުގައި. ސުލްޙަވެރިކަމާއި އަމާން އަމާންކަމާއި ވޭތު- ކުރުވުން އަހަރެއް ކަމުގައި.

ދައުލަތް ހިންގުން

1991 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް، ދައުލަތް ހިންގުމުގެ އެންމެހައި ކަންތައްތައް ހިނގަމުން ގެންދެވިފައިވީ، އުޞޫލުތަކާ އެއްގޮތަށެވެ. ދައުލަތް ހިންގުމުގެ ކަންތައްތަކުގައި، ރައްޔިތުންގެ މަޝްވަރާއާއި އެއްބާރުލުން އޮތް ބަދަލުތަކުގައި، ވަޒީރުންގެ ދަރަޖަގެ ބޭފުޅުން އެހެން ވަޒީރުންގެ ފަރާތުން ޝާމިލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު، ކަންތައް މިނިސްޓްރީތަކުންނެވެ، އެ މިނިސްޓްރީތަކާއި ހަވާލުވެފައިވާ މިނިސްޓަރުންގެ ކަންތައްތައް ހިންގުމުގެ އިދާރީ ކަންތައްތަކުގައި ބާރުތަކަށް ގޮތްތަކަށް ޤާނޫނީގޮތުން ގެންދެވިފައި ވާ ބަދަލުތަށް އަންނަނިވި.

ހައްދަވާ ގޮތުގެމަތީން ކަންތައްތައް ހިންގަވަމުން ގެންދެވުމަށްޓަކައި، އެކިއެކި ކަންކަމާމެދު
ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާ ސިޔާސަތާއި އުސޫލުތަކާ އަދަދަކައި، ބައެއް މިނިސްޓްރީތަކުން މަޝްވަރާދިނުމަށް
ފޮނުވިގެނައި. މި މަސައްކަތުގެ މިހާރުވެސް އަލުން އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް ދެނެގަނެވިއްޖެ. މިކަމުގެ ސަބަބުން ދައުލަތުގެ
ހިންގުމުގައި އަދިވެސް ކުރިއެރުން ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުންމީދުކުރަން.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި، ރާއްޖޭގެ މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖަސްޓިސް އެންޑް އިސްލާމިކް އެފެއާޒް
އަލުން އަލުގައި ތަރުތީބުކޮށް، އަދި އިސްލާމީ ސަގާފަތުގެ ކަންތައްތަކާއި ސަރުކާރުން ފަރުމާކުރެވޭ ގޮތްތައް.
އަދިވެސް ކުރިއަރުވައި ފުޅާކުރުމަށް ގެންދަވާ މިނިސްޓްރީ އާއްމުކޮށް ހިންގަވާފައިވާ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތަށް ހިތްވަރު
އެކަށައަޅައި އަދިވެސް ހަރުދަނާކުރެވޭ، އަދިވެސް ކުރިއަރުވާ، ސަރުކާރުން ކުރިއެރުވުމަށް އަދި ހިތްވަރު
ދެވޭނެ ސިޔާސީ ތަރައްޤީގެ މި ފުރުޞަތުގެ ބޭނުން ކުރަން.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ސަރުކާރުގެ އާމްދަނީ އިތުރުކުރުން. އެއްގޮތަކަށް، ސަރުކާރުގެ އުވިގެން
ހިންގުމުގައި އިދާރީ ކަންތައް ބެލެހެއްޓުން، ސަރުކާރުގެ ދާއިރާތަކަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުންނާ ގުޅިގެން ދިނުމުގެ
ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ދިރުމަތީގައި އިތުރުކުރުން، މުދަލުގެ ސަރުކާރު ފާސް ދެކުނުގެ އަދި ދިރާސާކުރުމަށްފަހު
އަމަލުކުރަމުންދާ ގަވާއިދުތައް ލިޔުމަށް ފާސްކުރާ ގޮތަށް ހަމަޖެއްސުމަށް، ވަރަށް ބޮޑު ބޭނުންތަކެއް ދަނީ ހިނގައި،
ސަރުކާރުގެ އެކިއެކި ދާއިރާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ކަމާއި ގުޅޭ ތަމްރީނު ދިނުން.

މިދިޔަ އަހަރު އުފެއްދުނު އަނެއްކަމަކީ، އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ބިއުރޯ. އެއީ، ކުރީ އަހަރުގެ
ފެބްރުއަރީ މަސްދުވަހު އުފެއްދި އަދި ސަރުކާރު ދިރުމަށް ކުރިއެރުން، ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންނާއި ސަރުކާރު
ބެލެހެއްޓޭ ކުންފުނިތަކުގެ މުވައްޒަފުން، ސަރުކާރުގެ ފައިސާ ބަހައިލުމަށް ތަންކޮޅު ހިންގާތަނުގައި ފުރާދު،
ރިޝްވަތު ހިފުމުގެ، މި ބާވަތުގެ ކަންތައްތަކުގެ ހުށަހެޅުމުގެ ތަހުޤީޤުކުރެވޭނެ. މިބިރޯން، ވޭތުވެދިޔަ
އަހަރުގެ ތެރޭގައި، 17 މައްސަލަ ބަލާފައިވެ.

1991 ވަނަ އަހަރު ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުގެ ބޮޑުބައި ގެންދިއުން ކަމަށްވާ ތެރޭގައި، މިނިސްޓްރީ އޮފް
ހެލްތް އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސް ދަށުން ހިނގަމުންދާ ފަދަ އަދި ރާއްޖޭގެ ގޮތުގައި ބެލެހެއްޓޭ ތަރައްޤީ
ހަރަކާތްތަކަށް ހިލޭ.

1983 ވަނަ އަހަރު އުފައްދަވާފައިވާ ޖަމާޢަތުގެ އަސާސީ ޤަވާޢިދު މަސައްކަތްކުރުމުގައި،
ޤާނޫނުއަސާސީ އެކުލަވާލުމުގެ ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ ތަރައްޤީއަށް
ހަމަޖެއްސުން.

ޝަރުޢީ ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި އެންމެބޮޑު ސަމާލުކަން ދެއްވުމަށްޓަކައި ކޯޓުތަކުގެ
ކަމުގައިވާ، ޝަރީޢަތް ހިންގުމާ ގުޅުން ކޯޓުތަކުގެ މަސައްކަތްތައް ފަސޭހަކުރުމަށް ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ ތަރައްޤީއަށް ހިންގުމުގެ
ދިރާސާ އެކުލަވައިލެވިފައިވެއެވެ. ސަރުކާރު ދާއިރާގެ އެންމެ ހިސާބު ކޯޓު ކުރިއަށްދާ ތަރައްޤީގެ ހަމަތަކަށް ކޯޓުތަކުގެ މަސައްކަތް
ކޮށްދެއްވުމަކީ ހަމަޖެހިގެން މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން، ފާހަގަކުރަންޖެހޭ އަހަރު 108 މައްސަލަ ނިންމާފައިވެއެވެ.
މާލޭގައި ތަރައްޤީގެ ކޯޓުތަކަށް ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި 10,218 މައްސަލަ ހުށަހެޅި، 9,170 މައްސަލަ
ނިންމިފައިވެއެވެ. މިހާރު އަތޮޅުތަކުގެ މަޖިލިސްތަކުގެ، ކޯޓުތަކުން ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ނިންމުމުގައި ވަޤުތު ނަގާކަމުގެ
ސަބަބު ފަރާތްތަކުގެ އަތޮޅުތަކުގެ ތިބޭފަރާތް، ކޯޓުތަކުގެ ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ ބޭރުގެ މަސައްކަތުގެ ފުރުޞަތު ފަހިކޮށް
ކޮށްދެއްވުމަކީ ތަރައްޤީ ކުރާގޮތެވެ. ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކުގެ ކޯޓުތަކުގައި ނިޔާވާ މަޖިލިސްތަކުގެ އިސްލާމީ މައްސަލަތައް ނިންމުމުގައި ބޭނުންކުރެވެ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖަސްޓިސް ޤާނޫނުތައް ހެދުމުގައި ބޭސް ސަރުކާރު ފަރާތްތަކުގެ ތަރައްޤީއަށްޓަކައި ދެމެހެއްޓުމަށްޓަކައި
މަސައްކަތް ކުރަމުން ގެންދެވެއެވެ.

ޢަދުލު އިންސާފު ޤާއިމް ކުރުމަށް ޝަރުޢީ ހުކުމްތަކުގެ ގަވާއިދުގައި އެއްގޮތަށް ޤާނޫނުން ހަމަޖައްސައިގެން ހިންގާ
ގޮތަށް ހަމަޖެއްސުމަށް ހަމަޖެއްސުމަށް، 1991 ވަނަ އަހަރު ޝަރުޢީ ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި އިތުރުން ވަރަށް
މުހިންމު ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅުއްވައިފިއެވެ. މިގޮތުން ޢަދުލު އިންސާފު ޤާއިމް ކުރުމަށް ހިފެހެއްޓުމަށް އިސްލާމީ،
މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން އެކު ޤާނޫނީ އެކުލަވާލުމުގެ ކަމުގައި ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ ދެމެހެއްޓުމަށެވެ.

ޚާރިޖީ ހިންގުން

މިދުވަސް އަހަރުގެ ފަހު މަހުގެ އެންމެ މުހިންމު ދިރިއުޅުމުގައި ޖުމްލަ ދުނިޔޭގެ ކަރާމާތް ގާއިމްކޮށްދިނުމަށް،
ގައުމީ ސިޔާސަތުގެ ބަސްބަހުން، އާރުމުކުރުން މުޅި ގާއިމްކުރުން، ވަރަށް ބޮޑު ގުޅުންތަކަށް ތެދުވުން. އެ
ފިޔަވަޅުތައް، الله سبحانه وتعالى ގެ ރަހުމަތުން ކާމިޔާބުވުން، އެހެންނަމަ ދިރުމުގެ ފުރުޞަތުތައް ގެންދިޔުން
ނުދިނީ. އަހަރެން ނަމަވެސް، ވަރަށްގިނަ ގުޅުން ގެންދިއުން، ވަރަށްގިނަ އަދާކުރުން ރައްޔިތުން ފެއްޓުން.

އަދި ރާޅާއި އުދައެރުމުގެ ސަބަބުން، ބައެއް ރަށްރަށުގެ ފާރުތަކަށް ހަލާކުވެ، ރައްޔިތުންގެ ގެދޮރާއި
ބިންތަކަށް ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް ލިބުނު. ވިއްސާރައިގައި ލިބުނު ގެއްލުމުގެ އަގު ގާތްގަނޑަކަށް 300
މިލިއަން ރުފިޔާއަށް ވާނެ ކަމަށް ލަފާކުރެވޭ.

ވިއްސާރައިގައި ލިބުނު ގެއްލުންތަކާ ގުޅިގެން، ސަރުކާރުން އަވަސް ފިޔަވަޅުތަކެއް
އެޅުމަށްޓަކައި ވަޒީރުންގެ ކޮމިޓީއެއް އުފެއްދީން. އަދި އެކަމުން ސަރުކާރުގެ ވަކި ދާއިރާތަކުން އުފެއްދިއިރުގައި،
އެހީތެރިވުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއް ވަރަށް ހަލުވިކަމާއެކު ހިންގަމުން ގެންދިޔައީ. އެހެންކަމުން، ވިއްސާރައިން އެންމެ ބޮޑަށް
އަސަރުކުރި ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް، ހިލޭ އެހީގެ ގޮތުގައި ކާބޯތަކެތި ފޯރުކޮށްދިނުމާއި ބޭސް ފޯރުކޮށްދިނުން
ހިންގުނު. ވިއްސާރައިގެ ސަބަބުން ރާއްޖެއަށް ލިބުނު ގެއްލުން ފުއްދުމަށްޓަކައި، ވަކިން ދުނިޔޭގެ އެކިއެކި
ޤައުމުތަކުން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އެދުނު ހިސާބުތައް ހިމެނޭ ރިޕޯޓެއް ތައްޔާރުކޮށް ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޖަމާޢަތްތަކަށް ހުށަހެޅުމުން ފަދަ އެހީތެރިކަމެއް
އެތަކެއް ޤައުމަކުން ލިބުނު. އަދި ރާއްޖެއަށް ލިބުނު މާލީ އެހީގެ ތެރެއިން ވަރަށް މުހިންމު، ރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތަކުގައި
ހިންގަމުންދާ ރާއްޖެއަށް އެހީވާ ބޮޑެތި ބިނާކުރުމުގެ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް ހިނގާ ކޮށްދިނުމުގެ އެއްބަސްވުންތައް
ބޭނުން ކުރެވެމުންދެއެވެ އެކިގޮތްގޮތަށް ދިނުން.

1991 ވަނަ އަހަރު ފުރަތަމަ ދުނިޔޭގެ މަސްވެރިކަން ތަރައްޤީކުރާ ގޮތުގެ ހަރުމުދަލާއި އަސާސީތަކަށް
ރާއްޖޭގެ އަރުވާލަން ބޮޑެތި އިމާރާތް ކުރަންޖެހުނު. މުހިއްމު ހަރުމުދަލާއެކު ދުއްތާ ރުއްގަސް ކަމުގެ
މަސްވެރިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ، ހަރުމުދަލާއި ފުޅާކޮށްގެން ، އަ ހަރުމުދަލާއި ރާއްޖެއަށް ފޮނުވާ
އަސާސީތަކެއް އެންމެ ކުޑަވުން ގެންގުޅެ، ރާއްޖެއިން އަލަށްޖެހޭ ދިރުމަށްޓަކައި އެކުވެރިން ކަލަ، ވަޒީފާއާ
ކޮމިޓީއެއް އުފެއްދުމާއި، އަދި އެކޮމިޓީގެ ބޮޑުމުގެ ދައުރުން، ޗާޓަރު ފޯރުކުރެއް އުފެއްދުމަށްގެން، ސަރުކާރުން ކުރިއް
ގެތެރޭގައި އެކަށީގެން ދިޔަ ދިރުމުގެ ވަސީލަތް ބޭރުމުގެ ގޮތުގައި ގެންދިޔައީ. މަސްވެރިކަމަށް ހަރުމުދާ ފުރުމާއެކު،
އެވަގުތު ބޭނުންވީ ދިރުމުގެ އެކަމުގެ ގޮތުގައިހެ، ވަޒީރުންގެ ކޮމިޓީގެ ބޮޑުމުގެ ދައުރުން. މިގޮތުން
އެގޮތް ރަށްތަކުގެ ދިރުމުގެ މުހިއްމު ކަންތައް، ކާބޯ ބައެއް ތަކެތި ބޮޑުގެ ބޭނުންތަކެއް، ހަރަކާތް
ސަރުކާރުން ދެމެހެއްޓި ކުރަމުން ގެންދިޔަގޮތް ހަރަކާތްތެރިވުން ދިޔައީ.

1991 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖޭގެ ދާއިރާ ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި، އެންމެ މުހިންމު ސަރުކާރުގެ ދާއިރާ
އެހެންނަމަވެސް، ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީ ބޮޑު ކުރިއެރުމެއް. އެއަހަރުގެ ނޫސްވެރިކަމާ މާލޭގެ ރަށްތަކުގައި، ރާއްޖޭގެ ހިންގާ އެކިދާއިރާގެ

އަތޮޅުވެރިންނާއި މަންދޫބުންނާއި، ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓްރީތަކާއި އޮފީސްތަކުން ބައިވެރިވާ ގޮތުގައި ބޭއްވުނު އަތޮޅުވެރިންގެ 6 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި، ރާއްޖެތެރޭގެ ބާރުގަދަ ދިރިއުޅުމާ މަޝްވަރާ ތަކެއް ކުރެވުނު. މަޝްވަރާ ކުރެވުނު ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި، އިޤްތިޞާދީ ގޮތުންނާއި އިޖްތިމާޢީ ގޮތުން ރާއްޖެތެރޭގެ ތަރައްޤީ ކުރުމަށްޓަކައި ކުރަން ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކާއި، ރައްޔިތުންނަށް މުޢާމަލާތުކުރާ ފަސޭހައިން އަތޮޅުތަކުގެ ތަރައްޤީއާ ގުޅޭ ކަންތައްތަކާއި ހަމަޖެހުމުގެ ކަންކަން ހިމެނެއެވެ. ވަކިވަކި އަތޮޅުތަކުގެ ބޭނުންތަކާއި، އެކަންކަން ހަމަޖެއްސުމަށް ދޭ ޚިޔާލުތައް ވެސް ހިމެނުނެވެ.

ރާއްޖޭގެ ތަންތަނުގައި ހިނގަމުންދާ، ތަރައްޤީއާ ގުޅިގެން އަލަށް ކުރިމަތިވާ ކަންތައްތަކާއި، އަތޮޅު އަތޮޅުގެ ކުރިއެރުމާ ކުރިމަތިވާ މަސްއޫލިއްޔަތު މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ފުރިހަމަކުރެވުނެވެ. އެގޮތުގައި، ތަނަވަސްކަން އަލުން ގެންދިޔުމަށް ސަރަޙައްދީ ކަނޑައެޅުމުގެ ތަރައްޤީގެ އަސާސީ ބިނާކުރަނިވި ގޮތުގެ ކަންތައްތަކާއި ރައްކާތެރިކަމާ ކުރިމަތިވާ އެކި ގޮތްގޮތުން ހިންގުމުގައި، ތަރައްޤީކުރުމާ ކުރިމަތީގެ މަސްވެރިކަމާ ގުޅުން ހުރި ކަންތައްތަކެއް ހިމެނެއެވެ. މީގެ އިތުރުން، މިދިޔަ ކުރިމަތީ ތަރައްޤީ، 1992 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން، ތަރައްޤީގެ އިންތިޒާމުކުރާ ކުރިމަތީ ތަކެއް ކުރުމުގައި މިދިޔަ އަހަރު ހަމަޖެއްސުނެވެ.

ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ ޚާއްޞަ އަސާސީ ބިނާކުރުމުގައި، ފަރުވާތެރި އަހަރުގެ ތެރޭގައި ވެސް، އަތޮޅުތަކާ ބައިވަރު އަތޮޅުތަކުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކެއް، އެތަންތަނުގެ ތަރައްޤީއަށް ބައްދަލުކުރެވުނެވެ. އަދި ބައިވަރު ޕްރޮޖެކްޓްތަކާއި އޮފީސްތަކުގެ ވެރިންނާ ވެސް، ވަގުތީގޮތުން ތަރައްޤީ ބައްދަލުކުރެވުނެވެ. އަދި އަތޮޅުތަކުގައި ހިނގަމުންދާ، ތަރައްޤީގެ އިސްކަން މަސައްކަތްތަކުގެ ހިނގަމުންދާ ބައްދަލުވުމުގައި ހުށަހެޅުނެވެ.

ފުޅާގޮތުން ދަތުރުފަތުރާ ރާއްޖޭގެ ފުރުސަތުތައް ކުރިއަރުވުމަށް މިދިޔަ އަހަރު ކުރިއަށްގެންދިޔަ ފެށިގެން ކުރަމުން ގެންދާ މަސައްކަތުގެ، 1991 ވަނަ އަހަރު 8 ނޮވެމްބަރުގައި ކުރަމުން ގެންދެވުނު. އައްޑޫގެ ތާރީޚުގައި މަސައްކަތް ފެށުނުއިރު، އިތުރު 4 ނޮވެމްބަރުގައި މަސައްކަތް ފުރިހަމަވިއެވެ. މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި، ރާއްޖޭގެ ރަށްތަކުގައި 15 ނޮވެމްބަރުގައި، 15 ނޮވެމްބަރާއި، ހިންގުމުގެ އޮފީސް ދި-އަތޮޅުގެ އަތޮޅުއޮފީސް އިތުރުން އިމާރާތް ކުރެވިއްޖެ. އަދި 16 މިސްރާބު އަތޮޅުން ބިނާކުރެވުނެވެ. މީގެ އިތުރުން، ބައެއް ބޮޑެތި ރަށްތަކުގެ މަގުތައް ހެދުމުގެ ކަންތައްތަކާއި ސަރުކާރުގެ ބަދަލުތަކުން ކުރާ ގޮތަށް

ހަމަޖެއްސުން. އަދި ބައެއް ތަރައްޤީގައި [illegible] [illegible].

މާލޭގައިވެސް، 1991 ވަނަ އަހަރުގެތެރޭގައި، އާ މަޝްރޫޢުތަކެއް ފެށުނު. އެއީ ސްކޫލް އެޑިޔުކޭޝަން ސެންޓަރުގެ އިމާރާތް ބިނާކުރުމާއި، ވިލިމާލޭ ބަނދަރުގެ 2 ވަނަ ފިޔަވަޅުގެ މަސައްކަތާއި، މާލޭގެ ހުޅަނގު ދެކުނު ކޮޅުގައި ހަދާ ބަނދަރު ހެދުމުގެ މަސައްކަތެވެ. މާލޭގެ މަގުތަކެއް ރަނގަޅު ފެންވަރަކަށް ގެނައުމަށްޓަކައި ކުރަމުންދާ މަސައްކަތެވެ، މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް ކުރިއަށްގެންދެވުނެވެ.

މާލޭގައި ދިރިއުޅޭ މީހުން ގިނަވުމުގެ ސަބަބުން، ދިމާވެފައިވާ ބޮޑެތި މައްސަލަތަކެއް ހައްލުކުރުމަށް، ސަރުކާރުން ފަށްޓަވައިފާ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން، މާލެ އަތޮޅު ވިލިނގިލިން ފުރަތަމަ ދެކުނު 300 ގޭގެ [illegible] މީހުން، [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި ވިލިނގިލިން ގޭގެ [illegible] މާލެއިން [illegible] މީހުން ދިރިއުޅެން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ވަނީ [illegible].

ރާއްޖެތެރޭގައި މީހުންނާއި ތަރައްޤީގެ ތެރެއިންވެސް، މީހުން ގިނަވުމުގެ ސަބަބުން، ބިމުގެ ގޮތުން ދިމާވެފައިވާ ތަރައްޤީގެ ތަފާތު، ސަރުކާރުން ވިސްނުމުން [illegible] [illegible]. މިގޮތުން- [illegible] ބައެއް ތަރައްޤީގެ [illegible] [illegible] މީހުންނާ ތަރައްޤީގެ [illegible]، އަހަރު [illegible] އަތޮޅުތަކުގެ [illegible] [illegible] މަސައްކަތް [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] އަތޮޅުތަކުގައި މީހުން ދިރިއުޅެން ފެށުމަށް [illegible] [illegible].

1990 ގެ ނިޔަލަށް ހިނގުން ތަރައްޤީގެ 2 ވަނަ ގައުމީ މަޝްރޫޢު ނިމުމާއެކު، ތަރައްޤީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ގައުމީ ތަރައްޤީގެ 3 ވަނަ މަޝްރޫޢުން 1991 ވަނަ އަހަރުވެސް ޢަމަލުކުރެވުނެވެ. މިމަޝްރޫޢުގައިވެސް އިޖުތިމާޢީ، އަދި އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީގެ [illegible] [illegible] ބާރުއަޅާފައިވެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ތަރައްޤީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހާސިލުވެއެވެ.

3 ނޮވެމްބަރު 1988 ގައި ރާއްޖެއަށް ކުރިމަތިވި ނުރައްކާތެރި ޢުދުވާނީ ހަމަލާއާ ގުޅިގެން، ރާއްޖޭގެ ހިމާޔަތުގައި ސިފައިންކުރި ޤާބިލުކަމާއި ރާއްޖޭގެ ދިފާޢީ ރައްކާތެރިކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ހަރުދަނާކަމާއި، މިކަންކަމުން ރާއްޖެއަށް ލިބުނު މަތިވެރި ނަޞްރުގެ ދުނިޔޭގެ އާލަމުގައި ބަޔަކަށް 1991 ވަނަ އަހަރުވެސް ކުދިބުރުގެ ދުރަސް ޤަރާރުކުރެވުނު. އެޤަރާރު ބޭއްވުނު ހަރާރޭ ޗޮގަމްގައި، ނޮވެމްބަރު 3 ގެ ޢުދުވާނީ ހަމަލާއާ ގުޅިގެން، އާންމު ރައްކާތެރިކަމުގެ މައްސަލަ ކުދިކުދި ދައުލަތްތަކުގެ ޒިންމާދާރުކަމުގެ ކޮމަންވެލްތާ ކަމުގެ މަޢުލޫމާތު އިތުބާރުކުރަނިވި ގޮތެއްގައި ސަރުކާރުން ތިބެފައިވާ ޒިންމާދާރުކަން، ސަރުކާރުން ޝާއިޢުކުރެވުނު. އަދި އެޤަރާރުގެ ބަޔަކަށްދީ ޝާމިލުވި ގައުމުތަކުގެ ނަންބަރުވެސް ޝާއިޢުކުރެވުނު. މިގޮތުން އިޤްތިޞާދީ، ސަރުކާރުގެ ތަފާސްހިސާބުގެ ތަރުތީބުން، އެ ޢުދުވާނީ ހަމަލާއާ ގުޅިގެން، ހާލަތު ގެއްލުނުގައި ކުދިކުދި ދައުލަތްތަކުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަމުގެ ކުދިކުދި މަޢުލޫމާތު ޝާއިޢުކުރެވުނު.

އިޤްތިޞާދީ ޚިދްމަތް

ރާއްޖޭގެ ދާޚިލީ ހިންގުމުގެ ކަންތައްތަކުގައި އެންމެބޮޑު ސަމާލުކަމެއް ސަރުކާރުން ދެމުން މިގެންދަނީ، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އިޤްތިޞާދީ ގޮތުންދޭ ޚިދްމަތްތަކަށް.

1991 ވަނަ އަހަރު، އިޤްތިޞާދީ ޚިދްމަތުގެ ގޮތުން އެންމެ އަވަސް ކުރިއެރުން ލިބިފައިވާ ކަމުގައި އެކުލަވާލުމުގެ ފަރުދީ، ލުއިލުއި ބިނާތަކުގެ ބައެއްގެ ރައްކާތެރި ކުރުމުގެ ފާރަވެރިކަމާއި ގެއްލުމެއް ދެކޮށް ލިބެއްޖެ ކަމުގައި މަޤްޞަދު ފުރިހަމަ ކުރެވިފައިވާ ސިފައިން. 1991 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖޭގައި ފަސޭހަކަމާ ދިރިއުޅުމާ ރާއްޖޭގެ ލުއިލުއިބިނާގެ އަހަރުގެ ގޮތުގައި. އެއަހަރު ލުއިލުއިބިނާތަކުގެ ދާއިރާގައި ބަދަލުވެސް އައިސްފައި ރާއްޖޭގައި ބޮޑުވެފައި. އެގޮތުން، ލުއިލުއިބިނާގެ ދާއިރާގައި ބިލާތަކާއި ތަރައްޤީ އެއްކުރާ ގެނެސް ދިނުމަށް ރާއްޖޭގެ ލުއިލުއިބިނާގެ ބާރުގެ ތަރުތީބު ލުއިކުރުމަށް ބަދަލުކޮށް ފުރުޞަތު އަވަހުން ގެންނަވާފައިވާ ފިޔަވަޅު އެހެނިހެން ބައިވެރިވެފައި. އަދި ލުއިލުއިބިނާއަށް އެޅުމުން ކަންތައްތައް އަހަރު އިތުރުވިއެވެ.

ރާއްޖޭގެ ދަރިވަރުންނަށް މަސައްކަތް ބޭސްފަރުވާގެ ދިރިއުޅުމުގެ ގޮތުން ސަރުކާރުން ޚަރަދުކުރުން ގެންދާ

މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، ރާއްޖޭގެ ރަށްތަކުގައި ހުޅުވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ފުރިހަމަ ސެކަންޑަރީ ސްކޫލް އައްޑުއަތޮޅު ހިތަދޫގައި އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް މިދިޔައަހަރު ނިމުނުއިރުވެސް ގާތްގަނޑަކަށް ނިމިފައި. މިމަހުގެ 17 ވަނަ ދުވަހު އެ ސްކޫލް ހުޅުވުމުން، ރާއްޖޭގެ ރަށްތަކުގައި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހިންގާ 14 ސްކޫލް ހުންނާނެ. ކުރިއަށްއޮތް އަހަރުވެސް، ރާއްޖޭގެ 4 ރަށެއްގައި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން އިމާރާތްކޮށްދެނީ 4 މަދަރުސާގެ މަސައްކަތް ފެށިފައިވޭ. މީގެ އިތުރުން، ބައެއް އަތޮޅުތަކުގައި ހުރި ތަޢުލީމީ މަރުކަޒުތަކަށް އިމާރާތް އިތުރުކުރަމުންދަނީ.

ރާއްޖޭގެ ތަޢުލީމުން، އަދި ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް ރާއްޖޭގެ ތަޢުލީމުން، ސަރުކާރުން އިތުރު [illegible] ދިރާސާކުރުމުގެ ގޮތުން، ރާއްޖޭގެ ރަށްތަކުގައި ހިންގަމުންދާ އަމިއްލަ ސްކޫލްތަކަށް ސަރުކާރުން ވަކި އެހީ، މިދިޔައަހަރު އިތުރުކުރެއްވުނު ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން.

ތަޢުލީމީ ދާއިރާގައި ސަރުކާރުން ކުރަމުންދާ އިތުރު މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، ސްކޫލްތަކުގައި ކިޔަވައިދޭނެ ފެންވަރު ހުރި، [illegible] [illegible] ހުއްޓެވެ. އަދި ކިޔަވައިދޭ ޓީޗަރުން މުދައްރިސުން އުފެއްދުމުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ހުއްޓެވެ. ކުރިއަށްއޮތް އަހަރު [illegible] ކިޔަވައިދޭ 90 މުދައްރިސުންނާއި، އިނގިރޭސިބަހުން ކިޔަވައިދޭ 41 މުދައްރިސުންނަށް ތަމްރީނުދެވޭނެ.

ބޭސިކް [illegible] [illegible] [illegible] ތަޢުލީމީ ދާއިރާގައި ކުރިއަށްއޮތް އަހަރު ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، ވޮކޭޝަނަލް ޓްރޭނިންގ ސެންޓަރުން [illegible] [illegible] މަސައްކަތުގެ ތަމްރީނުތަކާއި، ކޮމްޕިއުޓަރު އާއި ބިޒްނަސް ދާއިރާއިން [illegible] [illegible] ފުރުޞަތު [illegible] ހުއްޓެވެ. 1991 ވަނަ އަހަރު ނިމުނުއިރު، ޕްރައިމަރީ [illegible] [illegible] އުމުރުގެ 98.2% ކުދިން [illegible] [illegible]، އެއީ ތަޢުލީމީ ދާއިރާގައި ރާއްޖެއަށް ލިބިފައިވާ ކާމިޔާބީއެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން.

ރާއްޖޭގެ [illegible] ތަޢުލީމު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަނެއް ދާއިރާއަކީ، ރާއްޖެއިން ބޭރުން [illegible] [illegible] ފޮނުވުން. [illegible] އަހަރުގެ ތެރޭގައި 398 ކުދިން ރާއްޖެއިން ބޭރުން ފޮނުވިއެވެ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible]

325 ކުދިން ރާއްޖެއަށް އެނބުރި އައިސްފައިވޭ.

ސީޓްދީ ރާނުގެން ހަރުގެތިންނަން ދޭ ފުރުޞަތު އިތުރުކުރުން ހަމަޖެހުނު ކުރިމަތިލުމަށްޓަކައި، 1991 ވަނަ އަހަރު ކުރިއްވުނު ސްކޮލަރޝިޕްތަކުގެ ދަނޑިވަޅުގައި، ރާއްޖެތެރޭގައި އިތުރު 4 ސީޓް މަތިންތިޖީ އިލާޤާތު ކުރުމަށް އިތުރު ހަމަޖެއްސުނު ސީޓް މަތިލާތީ އިލާޤާތު ކުރުން ފުރުމަށް، ހިޖްރަތުގެ ޚާއްޞަކޮށްދިނުމުގެ ތިލަގައި ފުރުޞަތުތައް ގާ ހިނދުގެތްދިން ތަރުފުރުން ހިމެނޭ. ސަރުކާރުގެ ޚާއްޞަކޮށްދިނުމުގައި ދޭހާ ހިނދުގެ ފުރުތަކާ ރަނގަޅު ކުރިއެރުމަށް ކުރުގެ ރެއިން އަހަރުގެ ތެރޭގައި ހިނގި މަސައްކަތުގެ ކުރުވުނު.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި، މާލޭގައި ބޭނުން ފެންވަރު ހަމަ އާ ދުވެލިއާއި ބަހައްޓަނީ، އާގޭ ހިދުމަތް ދިނުމަށް. އައި ޖެނެރޭޓަރު ސަރުކާރުގެ އުފެދިގެން ހިސާބު ދުވަސްވަނީ ގޭތަކަށް ކަރަންޓު 700 ކިލޯވޯޓުގެ ފެންހަމާ ޖެނަރޭޓަރު، ފެނުން ބަރާބަރު ސަރުކާރުގެ އުފެދިގެން ހިސާބު ދުވަސްވަނީ 200 ކިލޯވޯޓުގެ ފެންހަމާ ޖެނަރޭޓަރެވެ. މާލޭގެ އާބާދީ ހަމައި ކުރާއިރު އިތުރުވެގެން ދިޔުމުގެ ސަބަބުން، ބޮޑުން ފެނުގެ މިންވަރު ބޮޑުކޮށް ފެނު ހިންގާ މިންވަރުކޮށް އެކަށް ގޮސްއެއް ދިމާވުމުގެ ސަބަބުތަކާއި ގުޅިގެން، މާލޭގެ ބިން ހިސާބުތަކުގެ ފެން މިކަހަލަ ޚަރަދުވުމަކީ. އެހެން ކަމުން، މާލޭގެ ފެނުގެ މައްސަލައަށް، މިހާރު ވަރަށްބޮޑު ބިލުޔާއި ގޮތުން ހުރިހާ ޢަމަލުކުރަނީ މައްސަލައެވެ. މިކަމާ ގުޅޭގޮތުން، ވަރަށް ހައިބަރޯމީޓަރ ސަރުކާރުން މިތުރުތަކުގެ މައްސަލަތަކުގެ ކުރަމުން.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ރާއްޖޭގެ ރަށްތަކުގައި، 10,000 ލީޓަރުގެ ފެންއަޅާ 76 ޓޭންކި ހަދައިދީފައިވޭ. އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތެރޭގައި، އަގު އަދާކުރާގޮތަށް، ގޭގޭގައި ފެންއަޅާ ޓޭންކި ހަދައިދިނުމުގެ ފުރުޞަތުތަކާއި، މިދިޔަ އަހަރު ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގައި ފެނަށްކުރުން. މީގެއިތުރުން، ބައެއް ރަށްރަށުގައި، އާންމު ފެނުގެ ވަޞީލަތްތައް ވުޖޫދުކުރުމަށް، ތަޢުލީމާއި ކުރުމުގެ ގޮތުން ފުރިހަމަ އެޅުމަށް ރަޢިޔްޔަތުގެ ކުރުމަށް ސަރުކާރު މިދިޔަ އަހަރު ކުރެވުނު.

ރާއްޖޭގެ ސީޓް ދައުލަތުގެ ހިންގުމުގައި ފުރަތަމަ ކުރުވުމުގެ ކުރުމަށް މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ހިނގާފައިވޭ. އައި މިލީމީ ދިރިއުޅުން ކުރިއެރުވުމަށް އެކުވެ ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާ ކުރުމުގައި ބައިވެރިވާ އެއްޗެހި ބައްލަވައި ފުރުޞަތު.

މީގެއިތުރުންވެސް، މިސަރުކާރުގެ ބަޔާ ބާރުގަދަވެގެން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ހޭލުންތެރިކަން އިތުރު ކުރުމަށްޓަކައި، ސަރުކާރުން ފަށާފައިވާ މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރުވުން އަޅުއްވައިފި. އެގޮތުން، ރާއްޖޭގައި އިޖްތިމާޢީ ބަދަލު ރިޔާސަތު ކަންތަކާ ކުރުމުގެ ގޮތުން، ކުރު މުއްދަތުގެ ފުރުޞަތެއް މިދިޔަ އަހަރު ވަޒަންކުރެވުނު، އިޖްތިމާޢީ ހިންގަން ފެށުނީ.

މީގެއިތުރުން ރާއްޖޭގައި ތަރައްޤީ ކުރުވުމާއި ވަރަށްގިނަ ހަރަކާތްތަކެއް ހިނގުނުން އުފެއްދުންތެރިކަމުގައި، ހިއްސާ ކަމުގެ ފުރުޞަތު ބާރުވެރިކަމާ ފުރިހަމަ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ކަންތައްތަކާއި ތަރައްޤީ އަދި ރާއްޖޭގައި ހިނގަމުން ދަނީ.

ރާއްޖޭގެ އަންހެނުންގެ ކަންތައްތައް ތަރައްޤީ ކުރުމަށްޓަކައި، ސަރުކާރުން ކުރަމުން ގެންދާ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، ފަރުވާތެރިކަމާ އަދި ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ ދާއިމީ މަސްއޫލިއްޔަތުގައި އަންހެނުންނަށްވެސް ފުރުޞަތު ބަހައި ދީފައިވޭ. އަދި ރާއްޖޭގެ އަންހެނުންގެ ހާލަތު ހެޔޮކުރުމަށްޓަކައި ބޮޑުވަޒަން ދެވޭ، އަންހެނުންނާބެހޭ ސަރުކާރުގެ މިފަދަ އަދަދުގެ ތެރޭގައި ހިމެނުނެވެ. މީގެއިތުރުން، ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތަކުގައި އިސްނަގައިގެން ބަރާބަރަށްބައިވެރިވާން އަންހެނުން އުފެއްދުމަށްވާ ޚާއްޞަ މަސްރޫޢުތައް މިދިޔަ އަހަރު މިތަނުން ކުރެވުނު ހިންގަން ފެށިގެންނެވެ.

ރާއްޖޭގެ ޒުވާނުންގެ ކަންތައްތައް ތަރައްޤީ ކުރުމަށްޓަކައި ޚާއްޞަ ވުޒާރާއެއް އަލަށް ޤާއިމްކުރެވުނީ، މިދިޔަ 1992 ވަނަ އަހަރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޒުވާނުންގެ އަހަރުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރި އަހަރު ކަމުގައި މިހާރުވެސް ހަނދާންވެއެވެ. އަދި ޒުވާނުންގެ އަހަރު ފާހަގަ ކުރުމުގެ ގޮތުން ކުރިއަށް ގެންދެވުނު ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި، އެކަންކަން ހިނގުމަށް އުފެއްދި އިސްޕޯޓްސްގެ ކުރިއެރުމާއި، ކުޅިވަރުގެ މަސައްކަތް މިހާރު ފެނިގެން ހިނގަމުން އައީ. އަދި މިއަހަރުގެ ކުރީ ކުޅިވަރުގައި، ޒުވާނުންނާ ބެހޭގޮތުން ޤައުމީ ފުރުޞަތުތަކުގެ ޖަލްސާއެއް ބޭއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވޭ. ކުރެންފެށި ޤައުމީ ޒުވާނުންނާބެހޭ މިއިސްލާހީ ފަންނީ ޖަލްސާ، އަންނަ ހަފުތާގައި ރާއްޖޭގައި ބޭއްވުމުގެ ތައްޔާރީތައް މިހާރު ހިނގަމުން އައީ.

ޒުވާނުން އިސްލާމްދީނާއި ތަރައްޤީ ކުރުމުގައި ކުރިމަތިވާ ދަތިތަކާއި، ވަރަށް މުހިންމު

ބައެއް އަދާކުރާ ދައުރެއް ކަމަށްވާތީ، ރާއްޖޭގައި ކުޅިވަރު ކުރިއެރުވުމުގެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި 1991 ވަނަ އަހަރުވެސް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވުނު. ބޭރުގެ ކޯޗުން ރާއްޖެއަށް ގެނެސްގެން އެކިއެކި ކުޅިވަރުތަކުގެ ތަމްރީނުކޮށްދިނުމުގެ އިތުރުން، އެކިއެކި ކުޅިވަރުތަކުގެ ޓީމުތައް ބޭރުގެ މުބާރާތްތަކުގައި ބައިވެރިކުރުމުގެ ފުރުޞަތުވެސް ތަފާތުން ހޯދައިދީފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ކުރެވުނު މަސައްކަތުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން، 1991 ވަނަ އަހަރު ބޭއްވުނު ފަސްވަނަ ސައުތު އޭޝިއަން ފެޑަރޭޝަން ގޭމްސްގައި ރާއްޖޭގެ ޓީމު ފުޓުބޯޅަ މުބާރާތުގެ 2 ވަނަ މަޤާމު ހާސިލުކޮށްގެން، ރާއްޖެއަށް ކުޅިވަރުގެ ދާއިރާގައި ކާމިޔާބީ ހޯދައިދީފައިވެއެވެ.

ތިމާވެށާ ބެހޭ މައްސަލަތަކަށް، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދުނިޔޭގައިވެސް، އަދި ރާއްޖޭގައިވެސް، ވަރަށްބޮޑު ސަމާލުކަމެއް ދެވިފައިވާ މައްސަލައަކީ އާބާދީއާ ބެހޭ މައްސަލައެވެ. ސާކް ޤައުމުތަކުގައި ހިންގުމުގައި ރާއްޖޭގެ ފަރާތުން ވަޑައިގެން ތިމާވެށާ ބެހޭ ޖަލްސާއެއް އުފެއްދުމުގެ ފުރުޞަތު މިދިޔަ އަހަރު އެކުލަވައިލެވިފައިވެއެވެ. އަދި މިއަހަރު އެ ބައްދަލުވުން ފުރިހަމަކުރުމަށް ވަނީ ކަނޑައެޅިފައި. މި ޖަލްސާގެ ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅިގެން މިހިނގާ 1992 ވަނަ އަހަރު، ދިވެހިރާއްޖޭއިން ހުށަހަޅައިގެން، ސާކްގެ ޤައުމުތަކުގައި، ސާކްގެ ތިމާވެށީގެ އަހަރުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ އަހަރު.

ތިމާވެށާ ބެހޭ މާލޭ ޑިކްލަރޭޝަންގެ ދަށުން އުފެދިފައިވާ އެކްޝަން ގްރޫޕުގެ ފުރަތަމަ ބައްދަލުވުން، ސާކްގެ ތިމާވެށީގެ ޖަލްސާގެ ގޮތުގައި މާލޭގައި ބޭއްވުނީ. އަދި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ތިމާވެށީގެ އެންމެ އިސް ޖަލްސާގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތިމާވެށީގެ ޖަލްސާގައި، އިސްލާމީ ތިމާވެށީގެ މުޅި ދުނިޔޭގެ ތިމާވެށީގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ބޭނުންވާ ގޮތުގެ ތަފްސީލުތަކެއް ހޯދުމުގެ އަސާސެއް ކުރިއަށް ގެނެސްފައިވާ ދާއިރާތަކުގައި އެކުގައި މަސައްކަތް ކުރެވިފައިވެއެވެ.

ރާއްޖޭގެ ތަނުތަނުން އުފެދިފައިވާ ގުނޑުތަކުން، ކަނޑުގެ ފެންގަނޑު އުފުލި ބޮޑުވުމާއި، ދިރޭތަކެތީގެ ސަލާމަތް ވަރަށް އަހަރުމިއަހަރު ބޮޑުވަމުން ދަނީ. އެފަދަ ކަނޑުގެ ފެންގަނޑު އުފުލި ބޮޑުވެ ބިމުގެ ބޮޑު ބައިތައް ފެނުގެ ދަށުގައި، ބާރުވެ ބަލަން ހުރިހާ ރާއްޖޭގެ ބޮޑު ބައިތަކެއް ގެއްލިދާނެ ކަމުގައި ތަޙުޤީޤުތަކުން ދައްކައެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަސައްކަތުގެ ނަތީޖާއަކަށް ތިމާވެށީގެ ސަލާމަތް، ސަރުކާރުން ކުރިއަށް ގެންދަނީ

ފަތުރުވެރިކަމާއި މަސްވެރިކަމުގެ ބަރަކާތުގައިގެން، ފަތުރުވެރިކަން އަލުން ދިރުން ގެނުވުމާއި ބޮޑުކުރުމުގެ މަސައްކަތް މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް ކުރެވުނެވެ.

މި ހިސާބު 1992 ވަނަ އަހަރަށް، ދުނިޔޭގެ ގައުމުތަކުގެ އެންމެމަތީ ވެރިންގެ ފެންވަރުގައި ތިމާވެށްޓާއި ތަރައްޤީއާބެހޭ އ.ދ.ގެ ޖަލްސާ ބާއްވަން ހަމަޖެހިފައިވާ އަހަރު. މިޖަލްސާ، ބްރެޒިލް ރިއޯޑިޖެނެއިރޯގައި ބާއްވާއިރުގެން، ރާއްޖެ މިޖަލްސާއަށް ތައްޔާރުވުމުގެ މަސައްކަތް މިދިޔަ އަހަރުން ފެށިގެން މިގެންދަނީ ކުރަމުން.

ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ އަހުވާލު

ވޭތުވެދިޔަ ތޭރަވަރަކުން އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުން ދަމަހައްޓަމުން އައިސްފައިވީ، ވަރަށް ހަލުއިކޮށްކަމުން ދިޔަ އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުންތަކުގެ އަސަރުތަކާއި ގުޅިގެން. ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުވެސް، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުން ގެންގޮސްފައިވަނީ ހަމަ އެ މިންވަރަކަށް ހުރުމާއިއެކު. އެގޮތުން ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު ކުރިއެރުމުގެ ހިސާބުކުރެވިފައިވާގޮތުން، 1990 ވަނަ އަހަރާއި 1991 ގައި 8% އިތުރުވެފައެވެ.

މަސްވެރިކަމުގެ ދާއިރާއިން ބަލާއިރު، 1990 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖެއިން ބޭރު ކުރެވުނު، 1991 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖެއިން ބޭރުކުރުމުގެ އަދަދު މިންވަރުގެ ގޮތުން 10% އިތުރުވެފައެވެ. އަދި ރާއްޖެއިން އެކްސްޕޯޓު ކުރެވުނު މަހުގެ ބާވަތްތަކުން ލިބުނު ފައިސާގެ އަދަދުވެސް ހާދަ ގިނަ އަހަރަކުން 6.8% އިތުރުވެފައެވެ.

މަސްވެރިކަން ކުރިއަރުވުމުގެ ގޮތުން، ސަރުކާރުން ހިންގުމުގެ ދަށުން މަސް ދޯނި ތަކުގެ ތަރައްޤީ، އާއިލާތަކުގެ ދިރިއުޅުމުގެ މަސްދޯނިގައި، 1991 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖޭގެ 7 ދާއިރާ އެއްގައި އާއިލާތަކުގެ ދިރިއުޅުން ރަނގަޅުވެއްޖެ. ދިގު މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އަދި އަތޮޅުތަކާ ގުޅޭ އިންޖީނު ބޯޓުތަކުގެ މަސްދޯނި ފަހަރުތަކާއި ދުނިޔޭގެ ފަހިކަމާއި އިންޖީނު ބަރަކާތާއި ދިރުމުގެ މަސްދޯނިތަކުން، މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ބޭރުގެ ގެނެވުނު. ރާއްޖޭގައި ބޭނުން ތަކެތި ބާވަތްތަކުގެ

މަސްވެރިކަން ކުރިއެރުވުމަށް ބާރުއެޅުމުގެ ގޮތުން، މީގެ ކުރީގާ ހިލާފަށް، އެކިވައްތަރުގެ މަސްވެރިކަން ކުރާ ދޯނިފަހަރުތަކަށްވެސް އިންޖީނު ބަހައްޓައިދޭގޮތަށް މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ހަމަޖެއްސުނު. މި ޕްރޮގްރާމް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި، ޖަޕާނުން ސަރުކާރުގެ އެހީގައި ހޯދުނު އިތުރު 100 އިންޖީނު މިހިސާބު އަހަރުގެ ކުރީކޮޅު [illegible] ހަމަޖެހިފައި.

ރާއްޖޭގެ މަސްވެރިކަން އިތުރަށް ތަރައްޤީ ކުރުމަށްޓަކައި، ހިންގުން ފުރަތަމަ މަސްދުރުބާއި ދިވެހި މަސްދުރުބައި، ވަރަށް ފައިދާހުރި [illegible] މަސްވެރިކަމުގެ 3 ވަނަ މަސްދުރުބާއް ހިންގުމަށްޓަކައި، ދިރާސާގެ ބޭނުމުގެ [illegible] މަސައްކަތްތަކަށް މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ކާމިޔާބު ނިމުމަކަށް ގެނެވުނު. ދިރާސާގެ ބޭނުމާއި، [illegible] ފަންނާއި، ނަތީޖާ [illegible] އެހީގައި ހިންގާ މި މަސްދުރުބާގެ މަސައްކަތްތަކަށް [illegible] މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި ފެށޭނެ. މި މަސްދުރުބާގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުރުން ހިމެނޭ. އަދި މަސްގަނޑު އިތުރަށް ބޭނުން [illegible] [illegible]. ޖަޕާނު ސަރުކާރުގެ އެހީގައި ހައްދަވައިދެވުނު ދޯނިފަހަރުތަކުންވެސް، [illegible] ރާއްޖޭގެ ކުރުމުގެ މަސައްކަތް އިތުރު ކުރުއްވުމާއި މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި ފެށޭނެ.

ރާއްޖޭގެ މަސްވެރިކަމުގެ ދާއިރާގައި [illegible] ފަންނުވެރިކަން އަހުލު [illegible] ހިސާބުތައްދައްކާގޮތުން ބަލާއިރު، މަސްވެރިކަމުގެ ކަންތައްތަކަށް ތަރައްޤީ ކުރުމަށްޓަކައި، އަޅުއްވާފިޔަވަޅުތަކުގެ ފާހަގަކުރުމުގެ ގޮތުން ތަޢާރަފްކުރުވުން ފިޝަރީޒް ސެކްޓަރ ސްޓްރެޓީޖީ ސްޓަޑީއެއް، [illegible] ޢަރަބު ބޭންކް އަދި ޔުނައިޓެޑްނޭޝަންސްގެ ބޭނުމުގެ އެހީގައި ފުރިހަމަ ކުރެވިއްޖެ. މިދިރާސާގެ ސްޓަޑީއިން ދާއިރާގެތެރޭގައި، 1980 ގެ ދުރަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ރާއްޖޭގެ މަސްވެރިކަން އިތުރުވީ ގޮތުގައި އަހަރަކު 10% ކުރިއަށް ގޮސްފައިވޭ. އަދި މަސްވެރިކަމުގެ މީޒާނުގެ [illegible] ބިނާކުރެވުނުގޮތުން، ރާއްޖޭގެ މަސްވެރިކަން މިހާރުގޮތުން ވަރަށްބޮޑުކަމުން ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގެ ފުރުޞަތުވެސް އެބައޮތްކަން ހާމަކޮށްދެއޭ. އެރިޕޯޓްގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންތައްތަކާއިމެދު މިހާރު ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ގެންދަނީ ވިސްނަމުން.

މަސްވެރިކަމުގެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށްޓަކައި، ސަރުކާރުން ކުރަމުންދާ ތަފާތު

ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުން، 1991 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ކުރިއަށް ގެންދެވުނު. މިގޮތުން،
ފަތުރުވެރިކަމުގެ މަސްވެރިކަމާބެހޭ ގޮތުންނާއި، ގާފުއަލިފުއާއި، ހުވަދުއަތޮޅުގެ މަސްވެރިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން، މުޅިރާއްޖެ
ހުރިހާ ކަމެއް ހިނގައި. މިހިސާބުގައި ދަތުރުކުރާ ބޯޓުތަކުން، މިދިޔަ ބާވަތުގެ ކަންކަމި، ވަޑައިގެންފައިވާ ފަރާތްތަކަށި
ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ސަރަހައްދުގެ ތެރެއަށް، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ މިޔަރުގެ ދަށުގެ ސަރަހައްދު ތަކުން
ފޯރުކޮށް، ގާފުއަލިފު އިޤްތިޞާދީ ސަރަހައްދު މުޅިރާއްޖޭގައި ހާއްޞަކޮށް ގޮތަށް ހިނގައި.

ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ސަރަހައްދު ރައްކާތެރިކުރުން ބެލެހެއްޓުމުގައި، މަސްވެރިކަމުގެ
ރައްކާތެރިކަން ވަރަށް ހެއްޔެ ގޮތެއްގައި ސަރަހައްދު ސަލާމަތްކުރެވެ. މިގޮތުން ނަރުޝަކު
ޝިޕުރިޖީ ސަރަވިސްގެ ފަރާތުން ބޭރުގެ ފަހަރުތަކާ އަހަރުދުވަހު މަސައްކަތްކުރެވުނު، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ
ސަރަހައްދުގެ ތެރެއިން ގެއްލުން ހިތްވަރު ވެރިގެން ބޭރުގެ އެތަން، ބޭރުގެ 18 މަސްވެރި ބޯޓެއް ހިފެހެއްޓުނު.

ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދަށް އެންމެ މުހިންމު އަސާސީ ބައި ކަމުގައިވާ ޓޫރިޒަމްވެސް
1991 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް ކުރިއަށް ދިޔައީ. 1991 ވަނަ އަހަރު ފެށުނުއިރު، ގަލްފުގެ
ސަރަހައްދުގައި ހިނގަމުންދިޔަ ކަންތައްތަކުގެ ސަބަބުން، އެއަހަރު ރާއްޖެއަށް އައި ޓޫރިސްޓުންގެ
އަދަދު ކުރީ އަހަރަށްވުރެ މާބޮޑަށް އިތުރުވެގެން ނުދިޔަ ނަމަވެސް، ކުރީ އަހަރަށްވުރެ އިތުރުވިކަން
އެއީ ފާހަގަކުރެވޭ ކަމެއް. މިކަން މިހެން ވުމުގައި، މިދިޔަ އަހަރު ބޭއްވި ޚާއްޞަކޮށް ސަރަހައްދު
ޔޫރަޕުން ޓޫރިސްޓުންގެ އަދަދު ކުރީ އަހަރަށްވުރެ މަދުނުވުމުގެ އަސަރު ފާހަގަވެއެވެ. އަދި ޓޫރިޒަމްގެ
މަސައްކަތުން 1991 ވަނަ އަހަރު ޒަމާނީ ސަރުކާރަށް ލިބުނު އާމްދަނީވެސް ވަނީ އެގޮތަށް
އަހަރަށްވުރެ އިތުރުވެފައި.

ޓޫރިސްޓް ރިސޯޓުތަކުގެ ހަމަޖެހިފައިވާ ނަންބަރުތަކުން ސަރުކާރަށް ލިބޭ އާމްދަނީ، އެއް
އިސްތިސްނާ ފިޔަވާ ހަދަވަނީ މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ސަރުކާރުން ބާރަށް ދޭން ފަށާފައިވާ ކަމެއް.
އަދި ޚާއްޞަ ބަޔަކަށް ދޫކުރެވޭ ރަށްތަކުގެ ފަރާތުން ބާރަށް ޖެހިފައިވާ ކަމެއް. ދިރާސާކުރުމަށް ރިސޯޓުތަކުގެ ދަށުން ޝަރުތުތައް ބަދަލުކުރެވުނު.
މިކަމާގުޅޭ ގޮތުން ރާއްޖޭގެ ދަށުގެ އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާތަކުން ޝަރުޠުތަކުން ކަނޑައެޅުމުގެ، މި
ފަރާތަކުން ވިސްނުމުގެ ހަމަތަކަށް ގެނެސްފައިވާ ބަދަލުތަކުގެ ތެރެއިން ތަފާތު ބަދަލުތަކެއް ގެނެވުނެވެ.

ރާއްޖޭގެ އާންމު ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާއަށް ބަލާއިރުވެސް ދަންނަވަން ޖެހޭނީ، 1991 ވަނަ އަހަރަކީ، ވިޔަފާރި ކުރިއަށް ގޮސްފައިވާ އަހަރެއް ކަމުގައި. އެއަހަރުގެ ތެރޭގައި ރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓް ކުރެވިފައިވަނީ، އޭގެ ކުރީ އަހަރަށްވުރެ 26% އިތުރުވެފައިވާ އަދަދެއް. ހަމައެފަދައިން، އެއަހަރު ރާއްޖެއިން އެކްސްޕޯޓް ކުރެވުނު މުދަލުގެ އަގުވެސް އޭގެ ކުރީ އަހަރަށްވުރެ 8% އިތުރުވެފައިވޭ. ރާއްޖެއަށް މުދާ އިމްޕޯޓް ކުރުމާއި ރާއްޖެއިން މުދާ އެކްސްޕޯޓް ކުރުމުގައިވެސް އެއިތުރުވުން އައިސްފައިވަނީ، ސަރުކާރުން ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ އިތުރަށް، އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ ވިޔަފާރި ކުރިއަށް ދިއުމުންކަން މިފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަ ކޮށްލަން. ހަމަވެސް، ރާއްޖެއިން މުދާ އެކްސްޕޯޓް ކުރާ ފަރާތްތަކުގެ މިންވަރުހާ ގާތަން ރާއްޖެއަށް މުދާ އިމްޕޯޓް ކުރުމުގެ ދިރިއުޅުމުގައި، އެކަމުން ނުކުންނަ ނަތީޖާތައް އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާއަށް ދުރު މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހިފައިވާ ކަމެއް.

ރާއްޖޭގައި އުފެއްދާ ތަކެތި އިތުރުވެ، އެކްސްޕޯޓް ކުރާ ތަކެތީގެ އަދަދު ގިނަވެގެން ދިއުމާއެކު، އެކްސްޕޯޓް ކުރާ ތަކެތީގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުކުރުން ބޮޑު އެހީތެރިވޭ، ރާއްޖެއިން އެކްސްޕޯޓް ކުރާ މުދަލަށް ބޭރުގައި ހަމަގައިމު އަގު ލިބޭނެ ޤަވާޢިދުތަކެއް ކަނޑައަޅައި ބޭނުން ކުރުމަކީ، ކޮންޓްރޯލް ކުރުމަށް ބޭއްވި ކުރީގެ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ވެސް އެފަރާތްތަކައި.

1991 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް ބަލާލާއިރުވެސް ދަންނަވަން ޖެހޭނީ، ދައުލަތަށް ލިބުނު އާމްދަނީ، އޭގެ ކުރީ އަހަރަށްވުރެ 23% އިތުރުވެފައިވާ ކަމަށް. ދައުލަތަށް ލިބުނު އާމްދަނީ އިތުރު ކުރުމަށްޓަކައި، ސަރުކާރުގެ ކޮންޓްރޯލް ވިޔަފާރި ތަންތަނުގެ ފައިދާ އިތުރު ކުރުވުމަށް ސަރުކާރުން މިގޮތުން ދަރިއަށް މަސައްކަތް ކުރުން. މިގޮތުން، އެސް.ޓީ.އޯ ގެ ވިޔަފާރި ހަރަކާތްތަކުން ހަރުދަނާ ކުރުމުގެ ގޮތުން، މިހާރުން ގެންނަނީ ފުޅާ ބަދަލުތަކެއް މިދަނީ ގެންނަމުން. އޭގެ ތެރޭގައި އެސް.ޓީ.އޯ ގެ ސްޓްރަކްޗަރަށް މުޅި އަހަރުގެ ތެރޭގައި ހެޔޮވަރުން ގެނައުން ކުރެވިފައިވާ.

ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާތަކަށް ހިނގާ އަގުބޮޑު ދައުލަތުގެ މަސައްކަތްތަކާ މަތިވެރިވުން ކުރިޔަށް ގެންދެވުނު މުދަލާއި މަސްތަކުގެ ބޭނުންވާ ގޮތަށް ދައުލަތުގެ އަހަރުގެ ދަރަނި އިތުރުވާނެތީ. އެއިރުން ދައުލަތުގެ އާމްދަނީއަށް އެއަހަރުގެ ތެރޭގައި އެއްވަރެއް ލިބިގެން ނުވާތީ ވިޔަސް، އެކަމަށް ހިނގުމަށްކަމުގައި ޚަރަދުވެފައިވާ ލާރިކަމެއް އާއްމުކޮށް ބޭނުން ކުރެވިފައި ނުވާ ކަން

މިފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން.

1991 ވަނަ އަހަރު ދައުލަތަށް ލިބުނު އާމްދަނީ އިތުރުވެފައިވާހެން، ދައުލަތުން ކުރަންޖެހުނު ޚަރަދުތައްވެސް ވަނީ، އޭގެ ކުރީ އަހަރަށްވުރެ ގާތްގަނޑަކަށް 21% އިތުރުވެފައެވެ. އެހެންކަމުން، 1991 ވަނަ އަހަރުވެސް ނިމިގެން ދިޔައީ، ދައުލަތަށް އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި ލިބުނު އެއްކަލަށްވުރެ ޚަރަދު ބަޖެޓުވެފައިވާ އަދަދެއްގެ ގޮތުގައި.

ވޭތުވެދިޔަ ދެއަހަރުގެ ދުވަހު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ޑެފިސިޓް ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި ނިމިގެން ދިޔައީމާއެކު، ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތައް ވީހާ ކުޑަކުރެވޭތޯ މިދިޔަ އަހަރުވެސް ވަރަށްބޮޑަށް މަސައްކަތް ކުރެވުނެވެ.

ދައުލަތަށް ލިބުނު ބޭރުފައިސާ، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި 4.08% އިތުރުވެފައެވެ. އަދި ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ރާއްޖޭގެ ކަރަންޓް އެކައުންޓް ޑެފިސިޓްކަން ދެއްކިކަމުގައި ވިޔަސް، އޮވަރޯލް ބެލެންސް ދައްކާފައިވަނީ ރާއްޖެއަށް ފައިދާވާ ނިމުނު އަހަރެއްގެ ގޮތުގައި.

ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީގެ މުހިންމު ރުކުނެއް ކަމުގައިވާ ފަތުރުވެރިކަމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއެރުވުމުގެ ގޮތުން، 1991 ވަނަ އަހަރުވެސް މަސައްކަތް ކުރެވުނެވެ. ޚާއްސަކޮށް މިދިޔަ އަހަރު ރާއްޖެއަށް ގަދަވިއްސާރައިގައި ރާއްޖޭގެ ފަތުރުވެރިކަމަށް ލިބުނު ގެއްލުން ފޫބައްދަންތޯ، ބޭރުގެ އިޔާދަކޮށް ވަރަށްގިނަ ބާވަތްތަކުގެ ގޮސްތަކެއް ރާއްޖޭގެ ފަތުރުވެރިކަމުގައި އިންތިޒާމު. މިގޮތުން ތަފާތު ޤައުމުތަކުގައި ޓޫރިސްޓް އުފައްދައި، އެކަށީގެންވާ މުޖުތަމަޢުގައި، ގަނޑުތަނާ ބަލިބައްދަން ބޭނުންވާގޮތަށް ބޭސް ދޫކުރަމުން ގެންދެވުނެވެ.

ރާއްޖޭގެ ފަތުރުވެރިކަމުން ދައުލަތަށްލިބޭ އާމްދަނީ އިތުރުވާނޭގޮތަށް ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި، 1991 ވަނަ އަހަރު ފަތުރުވެރިންނަށް ވަޒަނާއި އުޖޫރަ ބަދަލުތަކެއް ގެނެވުނެވެ. އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ފައިދާހުރި މަސައްކަތެއް ކުރުމުގައި، މުދާ ރައްކާކުރުމާއި، ފަތުރުވެރިކަމުގައި ގޮތެއްގައި

ބޭރުން ކުރެވޭނެ އުޞޫލެއް ހަމަޖެއްސުމުގެ މަސައްކަތް ދިރިއުޅުމުގެ ބިނާކުރުމަށްވެސް ކުރައްވަމުން ގެންދިޔުން. އަދި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ތަރައްޤީއަށްޓަކައި ހުންނަ ގޭގައި، ފާޚާނާތަކާއި، ހިންގާ، ފަރާތްތަކުން އެންމެހައި ވަރުގަދަ ކަންކަން ހަރުދަނާކުރުމަށް ދެމެހެއްޓުމަށް ދިރިއުޅުމުގެ ތަރައްޤީއަށް ބަލައިގަތުމަށް ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ.

ކުޅިވަރުގެ ކަންތައްތައް ތަރައްޤީ ކުރުމަށްޓަކައި، ސަރުކާރުން ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ވަރަށް ޒާތީ މަސައްކަތެއް 1991 ވަނަ އަހަރު ފެށުނު. އެއީ ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކާށިދޫގައި ޢާއްމު ބިމެއް ގެނުވުން. ވަގުތުކުރިމަތިލުމުގެ ޙަޔާތުގައި ދިމާވާ ކަމަކީ، ޝުކުރު الله ގެ ވަގުތީ އެހީތެރިކަމާއި، އާދައާ ޚިލާފު ހިނގައިދިޔަ. މާލޭގެ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ވައިގެބަނދަރުގައި އިމާރާތް ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކަށް މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ފާހަގަކުރެވޭ ހިނގުމެއް އެބައޮތް. މިމަސައްކަތް ގުޅޭ ތެރޭގައި، ބަނދަރާއި އެހެނިހެން ބެލުމުގައި، ކުރިއަށް ދަނޑިވަޅުގައި އިއްޒަތްތެރި ދުނިޔޭގެ ހިސާބުތަކުގައި ހިފަހައްޓައި ކުރުން ފުރަ ކަންކަން ހިމެނޭ.

މިއީ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ވައިގެ ބަނދަރަށް ތަރައްޤީ ކުރުމުން ގެނެވުނު، އެބަދަލުތަކަކީ އަލަށް ފައިދާ ހުރި ގޮތެއްގައި ބޭނުންކުރުމުގެ ހުރިހާ ފުރުޞަތު އިތުރުވެގެން. އަދި ރާއްޖޭތެރޭގައި ހިނގަމުންދާ ވައިގެ ބަނދަރުތަކަށް ވާދަ ވިސްނާ ދަތުރުތަކުގައި ވިޔަފާރީގެ ހަރަކާތް އަހަރަކުންވުރެ އިތުރުވެފައިވާ.

ތަޢުލީމުގެ ހިދުމަތް އަދި ޞިއްޙީ ދާއިރާއިން ވެސް، ރާއްޖޭގެ ވަރަށް ރަނގަޅު ކަމުން ވާނީ، ހިމެނޭ ހަރަދުކުރުން ތަޢުލީމާއި ދިރިއުޅުމަށް ސަރުކާރުން ކުރަނީ ބަޖެޓުން ނަގައިދޭ މަސައްކަތް އަދި ފުރުޞަތުތައް ފަރުމާކުރެވޭ. މިކަން ހުޅުވިފައިވޭ، އިންވެސްޓްމަންޓް ބިނާކުރެވި، ވަރަށްބޮޑު ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގައި އަދި ހަމަޖެހިގެންދާނީ. ސަރުކާރުން މިވަގުތު މަސައްކަތް ކުރަމުން ގެންދަނީ، ރާއްޖޭގެ އުތުރު ދެކުނުބުރީގެ އަތޮޅުތަކަށް ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭތޯ. ރާއްޖޭގެ އެކި ބައެއް އަތޮޅުތަކުގެ މީހުންނަށް މިހާރު ދަތުރުކުރާ ޤައުމުގެ ފުރުޞަތު ހަމަޖައްސަވަން، ކޮންމެ އަތޮޅެއް ހަމަޖެއްސުމުން ދިނުމަކުން، ރާއްޖޭގެ އިތުރު ތަރައްޤީކުރަން ޤައުމުތަކުން ސަރުކާރުން ބޭނުންކުރަނީ.

ކަރަންޓުގެ ޚިދުމަތަކީ، ދިރިއުޅުން ތަރައްޤީ ކުރުވާއި، އިޤްތިޞާދީ މަސައްކަތްތަކަށް ކުރިއެރުވުމަށްޓަކައި ކޮންމެހެން ބޭނުން ޚިދުމަތެކެވެ. އެހެންކަމުން، މާލޭގެ ކަރަންޓުގެ ކަންތައްތައް ރަނގަޅު ކުރުމަށާއި، ރާއްޖޭގެ އިތުރު ރަށްރަށުގައި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ކަރަންޓް ފެތުރުމަށް ކުރުމުން ގެންދާ މަސައްކަތްތަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، މާލޭގައި ހުރި [illegible] މިދިޔަ އަހަރުތަކު، އެއިންޖީނުތަކުގެ [illegible] ކަރަންޓް ދޫކުރަން ފެށުނުން. އަދި އޭގެތެރޭގައި ސަރުކާރުން ކަރަންޓް ބައިނަލްއަޤްވާމީ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ކަރަންޓް [illegible] މަސައްކަތް ކުރަމުން ގެންދެވޭ. ރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ސަރުކާރުން ކަރަންޓް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެއް- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] އެހެންކަމުން، ސަރުކާރުން މަސައްކަތްކުރަމުން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، އިޤްތިޞާދީ މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރިއެރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން މިދިޔަ އަހަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (އިޤްތިޞާދު) ގެ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ސަރުކާރުތަކާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ސަރުކާރުން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ރައްޔިތުންގެ މަޖްލިސް

1991 ވަނަ އަހަރު، ރައްޔިތުންގެ މަޖްލިސްގެ މަސައްކަތް ފަށަން ހުޅުވާ ގޮތުގައި

ހިނގަމުންދިޔަ އަހަރެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު [illegible]، މަޖިލިސްގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑުގެ ހިތުގައި އުފެދިފައިވާ ތަހުނިޔާއި، އިޚްލާސްތެރި ޝުކުރު [illegible]. ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި، މަޖިލިސްގެ 38 ޖަލްސާ ބާއްވާފައިވޭ. އެޖަލްސާތަކުން އެއަހަރުގެ ތެރޭގައި ހުށަހެޅުނު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓާއި، 17 ބިލާއި، 5 މައްސަލައާ ބެހޭގޮތުން މަޖިލިސްގެ މެންބަރުން [illegible] ކުރައްވަމުން [illegible] [illegible] ސަރުކާރަށް [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި މަޖިލީހުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބާއްވަވައިގެން، ނުހަނު [illegible] އެކުގައި. 1991 ވަނަ އަހަރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން 10 ގާނޫނު ފާސްކުރައްވާފައިވޭ.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެތެރޭގައި، މަޖިލިސްގެ މެންބަރުންގެ [illegible] ތަޖުރިބާ އިތުރުކުރައްވުމުގެ ގޮތުން، މަޖިލިސްގެ އެކިއެކި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރައްވައި، [illegible] ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ރާއްޖޭގެ ގާނޫނު އަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުމަށްޓަކައި އިންތިޚާބުކުރައްވާފައިވާ ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލިސްގެ [illegible] [illegible] [illegible]، 1991 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި، [illegible]، އެމަޖިލިސްގެ ޖަލްސާއެއް ބާއްވާފައިނުވާ ކަމުގައި.

ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުން ގާނޫނު އަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުމުގެ މަސައްކަތަށް [illegible] މިހާރު 12 އަހަރުވެއްޖެ. އެމަސައްކަތުގެ [illegible] [illegible]، އަދި އެމަސައްކަތަކީ [illegible] ވިސްނަވައިގެން ކުރައްވަންޖެހޭ މުހިންމު މަސައްކަތަކަށް ވާތީއާއި، މިހާރު [illegible] މުޅި ގާނޫނު އަސާސީ އިޞްލާޙު ކުރައްވައި [illegible] އަދިވެސް އެތައް އަހަރުތަކެއް [illegible] އެކަށީގެންވާ ކަމެއް. މިހެންކަމުން [illegible]، ގާނޫނު އަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުމުގެ މަސައްކަތަށް ފުރުޞަތު [illegible] މިދިޔަ 12 ވަރަކަށް އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ރާއްޖޭގެ [illegible] ބޮޑެތި ބަދަލު [illegible] އައިސްފައި. އެބަދަލުތަކާއި [illegible] ސަބަބުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާނޫނު އަސާސީގައިވާ ބައެއް [illegible] [illegible] [illegible] ބޭނުންތެރިކަންވެސް، މިހާރު ވަނީ

ކުރިއަށްވުރެ އަވަސްކޮށް ބޭނުމީ.

ވީމާ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާދެވިފައި މިވަނީ ހިސާބުން، މިއަދުން މިއަދަށް ބަދަލުވަމުންދާ ދުނިޔޭގެ ޙާލަތާ އެއްގޮތަށް ގެނެވޭ ބަދަލުތައް ގެނެސް، ކުރިއަށް އަމާން ޤައުމަކަށް ދިވެހިރާއްޖެ ހެދުމަށް ރައްޔިތުންގެ ޒާތީ މަޞްލަޙަތު ދިފާޢުކުރުމުގެ ނިޔަތުގައި ދެމިތިބުމެވެ، އަޅުގަނޑު އެދެނީ.

ޚާރިޖީ ހިންގުން

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން!

ވޭތުވެދިޔަ 1991 ވަނަ އަހަރަކީ، ޚާރިޖީ ދާއިރާގައި ވަރަށް އާދަޔާ ޚިލާފު ހަރަކާތްތެރިކަމާއި ހިނގި އަހަރެކެވެ. އަހަރު ފެށުނު އިރު ދުނިޔޭގެ ކުރިމަތީގައި ވެފައިވާ، ގަލްފް ހަނގުރާމަގެ ސަބަބުން ބަދަލުތަކެއް ގެނުވިއެވެ. އެގޮތުން ސޯވިއެޓް ޔޫނިއަނުގައި، ދުނިޔޭގެ މިންވަރު ދެބާރުގެ ތެރެއިން އެއްބާރު ކަނޑައެޅޭ ހާލަތު ދިމާވެ، ދެ ޖަރުމަނުގެ އެއްބައިވުމާއި، ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް އައީ އޭގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުގައެވެ. ބާޒާރުތަކުގެ ދޮރު ހުޅުވިގެން ދިޔުމާއި ގައުމުތަކުގެ މެދުގައި ގުޅުން ބޮޑުވެ، އެ ބަދަލުތައް ފެނިގެންދިޔައެވެ. އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާގެ ބައެއް ގައުމުތަކަށް ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް އައެވެ، ދުނިޔޭގެ ބޮޑު ބާރުތަކުގެ މެދުގައިވާ ގުޅުން ރަނގަޅުވެ، ސަރަޙައްދުގެ ގައުމުތަކުގެ ސިޔާސީ ތަޖުރިބާތަކުގެ، މިންވަރު ބަދަލުވެފައިވާ ގޮތަށް ރަނގަޅު އަންނަމުންދިޔުމެވެ. މިފަދަ ބަދަލުތަކުން ދުނިޔޭގެ ކަންތައްތަކަށް ބަދަލުގެނެސްދެއްވީ ރަނގަޅުގޮތުގައި ވިއަސް، ޚާރިޖީގެ ހިންގުމުގެ ދާއިރާގެ ކަންތައްތަކަށް ހިޔަނި ވެގެން ދިޔަ ހަރުދަނާ ކަމާއި ގުޅިގެންނެވެ. ޚާރިޖީ އަށް ތިބި ނަފާއާއި ގުޅިގެން ކުރިއަށް ގެންދެވުނެވެ.

1991 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޚާރިޖީ އަމާޒުތަކުން ރިއާޔަތް ކުރިއިރު، ދިވެހިރާއްޖެ ދެމެހެއްޓުމަށް އިސްކަންދީފައިވާ ދާއިރާގެ ތެރެއިން ހިމެނޭ ޖަމާޢަތާއި ސަރަޙައްދީ ގުޅުންތަކާއި ބޭރު ގައުމުތަކުގެ ގުޅުން ކަމުގައި ވަނީ. ސަރަޙައްދީ ޤައުމުތަކާއި ސާކުގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުންގެ ގުޅުން ބޮޑުކުރުމާއި ހިންގުމުގެ ކަންތައްތަކުގައެވެ. މި ދާއިރާގެ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތަކުން ބޭނުންވާ ނަތީޖާ ހޯދުމަށް، އަޅުގަނޑުމެން

ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ސަރުކާރުގެ ހިސާބު ގެއްލުމަކަށް ޖެހިގެންގޮސްފައިވެއެވެ. އަދި ދައުލަތުގެ ފުރާޅުތަކުގައި، ކުޑަކުރުމުގައިއޮތް 6 ވަނަ ސަރުކާރުސަމުޖުގައި ބައިވެރިވެވަން ޖެހޭގައި ޝަރީޢަތުގާ އަރުވައިފައި ދަމަހައްޓައިފިއެވެ. މިދަރަނި ބޮޑުކަމުގައި، ސަރުކާރުގެ ކަންތައްތައް އިތުރަށް ހަރުދަނާކޮށް ކުރުމާ ބެހޭގޮތުން އެގައުމު ތަކާގެ ތިބެނިވިން އަތުގައިހުރި މަސްވެރި ކުރުނުވެއެވެ. އަދި އެގައުމުތަކާ ދިވެހިރާއްޖެއާ ދެމެދުގެ ގުޅުން ބަދަހި ކުރުމުގެ ގޮތުންވެސް އަތުގައިހުރި ފާހަގަ ބަދަލުކުރިއެވެ. ރާއްޖޭގެ ހާލަތު ވަރަށްހާލު ބައެއް އާރާ ވަޒީފާތަކުގެ ބޭނުން ގެއްލުމަށްވާގޮތަކަށް ޖެހިފައިވާ ކުރިއަށްވެފައި، ބޭނުން ގެއްލުމަށްވާއި ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޖަމާޢަތްތަކާ ރާއްޖެއާ ދުރުދުރުގައިވާ ގުޅުންތަކުގެ އިތުރަށް ބޮޑުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރައްވާ.

ހާލަތު ހިންގުމުގެ ރާއްޖޭގައި، ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާ ހިސާބު އެތެރެ ދުނިޔެ އެގޮތުގައި، ކުރިޔަށްދާ ދައުލަތުގެ ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ ސަރުކާރުގެ ބައިވެރިވުމަށް އ. ދ. މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ ޖަމާޢަތުގެ ފަރުދުން ބާއްވައިދެއްވައި، ރާއްޖޭގެ ފަރާތުން އިސްނެގުމުގެ ގޮތުން ކުރި މަސައްކަތެވެ. މިކަމާ ބެހޭގޮތުން ރާއްޖޭގެ އިސްނެގުމެއް، އަދި ވަރަށްގިނަ ޤައުމުތަކާއި ދައުލަތުގެ ފުރަތަމަ އެއްބަސްވުމަށް ތާއީދު، އ. ދ. މަޖިލީހުގެ ޤަރާރު ތަކަށް، އ. ދ. މަޖިލީހުގެ 43/46 ގަރާރުގެ ގޮތުގައި، މިދަމަޖިލީހުގެ އިޖުތިމާޢުން ފާސްވެފައިވެއެވެ. ހިމާޔަތް ކުރުމުގެ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤަރާރު ރާއްޖެއިން ފަރާތުން ގާއިމުވެފައި، ގަބޫލު ކުރުވުމުގެ ހަރަކާތްތައް ކުރެވުނީއެވެ.

ފަތުރުވެރިކަމަށް ރާއްޖޭގައި ބޭރުގެ ޖަލްސާ ތަކުގެ ބައިވެރިވުމުގައި، ސަރުކާރުގެ ކޮމަންވެލްތުގެ މިނިސްޓަރުންގެ 9 ވަނަ ޖަލްސާ އާއި، ދެރަޖެއްގެ ސިޔާސީ ޖަމްޢިއްޔާގެ ދުވަސް އިއްވައިދީ އެކުލަވާ ގައުމުތަކުގެ ހުރިހާ މިނިސްޓަރުންގެ 9 ވަނަ ޖަލްސާ ހިމެނެއެވެ.

1991 ވަނަ އަހަރުވެސް، ރާއްޖެ އިތުރު ދުވަހުގެ ސިޔާސީ ގޮތުން ހުޅުވާލެވިއްޖެ. އެދުވަހުގެ، މެނޭޖްމަންޓް އަދިވެސް އާއި، މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށް. މިދުވަހުގެއަހަރު، ވިހާރު ރާއްޖެ 101 ގައުމު ސިޔާސީ ގޮތުން ހުޅުވާލެވިއްޖެ.

1991 ވަނަ އަހަރު ނިޒާމުން ދިރިއުޅުން، ސަރުކާރުގެ ސްޕޯޓްސް ޖުމްހޫރީ މަސައްކަތް ރާއްޖޭގެ ހާލަތުގައި މިސާ ދައުލަތުގެ ބަނދަރު ފޮނުވާލުމަށް ކާރިޘާތަކުގެ ރަނގަޅުކުރުމުގެ ކަންތައްތަކުގައި

ގެންދެވި ބޭފުޅުން ކަމުގައިވާ ، ރާއްޖޭގެ ޒާތީ ވަޒީރުގެ ނާއިބު އަލްފާޟިލް އިބްރާހީމް ޝަހީ ދުގެ ނިޔާވުމާއި ، ރާއްޖެއާއި ދިމާވި ގެއްލުން. އަދި ރާއްޖޭގެ ދަރިއެއް، ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޖަމާޢަތްތަކުގެ މަޤާމު މަސްއޫލު މަގާމުތަކަށް ހޮވުނުވެރިކަން، އެއީ ޒާތީ ދާއިރާގައި ރާއްޖޭގެ ތަޢާރަފްވާ އުޖާލާވާނެ ހާދިސާގެ ދަރުމަތު ކަމުގައި އަހަރެން ދެކެން.

ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތު

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން!

ކުރިއަށްއޮތް އަހަރުތަކުގައި ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތަކަށްވާނީ، ކުރީ އަހަރުތަކުގެ ތަރައްޤީއާއިން، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ލިބިފައިވާ މަންފާ ލިބެމުންދާ ގޮތުގެ މަތިން ރާއްޖޭގެ އުނގަނުމާއި ކަންތައްތައް ތަރައްޤީ ކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރުމުގެ ސިޔާސަތު. ރާއްޖޭގެ މިނިވަންކަމާއި، އަމަން ޤާނޫނުގެ އަސާސީ ބަދަލު ރައްޔިތުންނަށް ދޭން، ޤާނޫނުގެ ވެރިކަމުގެ ސިޔާސަތު. މާލިއްޔަތު ދާއިރާގެ ޤާނޫނީ އެހީތެރިކަން ރައްޔިތުންނަށް، ރައްޔިތުންގެ މުޅިގައުމީ އިޤްތިޞާދު ފުޅާކުރަމުން، ރައްޔިތުންގެ އަސާސީ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ސިޔާސަތު. ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމުގައި، ދާއިމީ ތަރައްޤީއާއި އެއްބަސްވުންތަކުގެ ޝުޢޫރު އާލާކުރުން، ހަރުދަނާ ދިނުމަށް މުޅިގައުމުގައި ޙިއްސާވުމުގެ މަސައްކަތުގެ ސިޔާސަތު. ބޭނުމުގައި ރާއްޖޭގެ ގޮތުގެ އުފެދި، ގައުމުގެ އެކުވެރިކަމާއި އެއްބާރުލުމާއި ލިބޭނެ ގޮތްތަކުގައި މުސްތަޤްބަލު ބިނާކުރުމުގެ ސިޔާސަތު.

މިއަހަރާ 1992 ވަނަ އަހަރަކީ، ރާއްޖޭގައި ސިވިލް އުފެދުނުތާ 100 އަހަރު ފުރުން ފާހަގަކުރާ އަހަރު. އެހެންކަމުން، އެއަހަރުގެ ތެރޭގައި، ރާއްޖޭގެ ސިވިލް ކަންތައްތައް މިހާރަށް ވުރެ ހަރުދަނާކުރުން، ސިވިލް ޚިދުމަތް ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ސަރުކާރުން ލިބިދޭ ޚިދުމަތްތައް ދެމެހެއްޓުމާއި ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތް ސަރުކާރުން ދިޔުމަށް ފާހަގަކުރުން، މިއަހަރު ވަރަށް ގާތުން ގެންދަވާ ތަރައްޤީ ޓަކައި. ޝަރުޢީ ނިޒާމް، ސިވިލް ނިޒާމް، ޤާނޫނު ރައްކާތެރިކަން ރާއްޖޭ ދިރިއުޅުމަށް ތަރައްޤީ ކުރަމުން ދިޔަ ބައިވަރު ކަމުގެ އިތުރުން، ރާއްޖޭގެ ދާއިރާ ކަންތައްތަކުގައި ވަރަށް މުހިއްމު ބަދަލު އަތުވެދާނެ. ސަރުކާރުން ހަމަޖެއްސި އުސޫލުތަކުގެ މަތިން، ދާއިރާތައް

ހިފެހެއްޓުމާއި، އަމަން ރައްކާތެރި ކުރުމާއި، ރައްޔިތުންނަށް ދިމާވާ ކުއްލި ނުރައްކާތަކުގައި އަވަސް އެހީތައް [illegible]، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ސަރަޙައްދު ބަލަހައްޓައި ހިމާޔަތް ކުރުމުގައި، އެމީހުންގެ ބޮޑު މަސް އުޅަނދުތަކުގެ ތެރޭގައި [illegible] [illegible]. އެހެންކަމުން، ސިފައިންގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ސިޔާސަތުގެ ވަރަށް މުހިންމު ބައެކެވެ.

މި އަހަރަކީ ރާއްޖޭގެ ޒުވާނުންގެ އަހަރު ކަމަށްވުމާއެކު، ޒުވާނުން ކުރިއެރުވުމުގައި، އެމީހުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ރާއްޖޭގެ [illegible] ސިޔާސަތުގެ ފަރާތުން މުހިންމު ބައެއް [illegible]. އާދެ! މިއަހަރު ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ [illegible] [illegible] އެއްބައި [illegible] ޒުވާނުން [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] އަދި އުފެއްދުންތެރި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބޭނުން ކުރުމަށްޓަކައި، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ސަރުކާރު ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި ރައްޔިތުންނަށް ދެވޭ ޚިދުމަތުގެ ފެންވަރު ކުރިއަރުވުމަށް [illegible]، ރައްޔިތުންނަށް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ކަންތައްތައް [illegible]، [illegible] [illegible] ސިޔާސަތުގެ މުހިންމު [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ރާއްޖޭގެ ދާޚިލީ ސިޔާސަތުގެ އެންމެ މުހިންމު [illegible]، ރާއްޖޭގައި އިންސާފު [illegible] ރައްކާތެރިކަން ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ދެމެހެއްޓުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެއަކީ، ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ސިޔާސަތު ދެމެހެއްޓުމަށް.

ތަރައްޤީ ވަމުންއަންނަ ޤައުމުތަކުގެ [illegible] މަގު [illegible]، އެ ޤައުމުތަކުގެ ކުރިއެރުމަށް ހުރަސް [illegible]، އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރި ކުރުމުގެ ނަމުގައި ބޮޑެތި ބައެއް ފަރާތްތަކުން ދަޢުވާ [illegible]، އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] [illegible] މަގު [illegible] ނަމަވެސް [illegible]، [illegible] ހިތާމައާއެކު އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރާ ކަމެވެ. ޤައުމުގައި ހަމަޖެހުން އޮތުމަކީ، ތަރައްޤީއަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހިންގާ [illegible]، އެއީ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތްތަކުން [illegible]. [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ހިންގާ ޤައުމުތަކުގެ ސަރުކާރުން [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ [illegible] ސަރުކާރުން [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ކުރުމަށް، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible].

ދައުލަތް ހިންގުމުގެ ޚާރިޖީ ސިޔާސަތަކީ، އަޅުގަނޑުމެން [illegible]، ހުރިހާ [illegible] [illegible] ބިނާކުރެވިފައިވާ ސިޔާސަތެކެވެ. ދުނިޔޭގެ [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] [illegible] މިހާތަނަށް [illegible] ގެންގުޅެމުންއައި ޚާރިޖީ ސިޔާސަތަކީ، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] ސިޔާސަތު [illegible]. އެ ސިޔާސަތު ބިނާވެފައިވަނީ، އެއްވެސް ޤައުމެއްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ސިޔާސަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible]، އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރި ކުރުމުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިންސާނީ [illegible] [illegible] [illegible].

ހިތްފުޅުންނޭވި ހަމަޖެހިގެން އަބަދުވެސް މަޖިލިސް ބާރުލިބޭ ރާއްޖޭގެ ދާދިފަހު

ސިޔާސަތާއި ހަރަކާތް ސިޔާސަތުގައި، ތިޔަ ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ފުރިހަމަ ތާއީދާއި ދިރުވަރުންވާ ސިޔާސަތުތަކުން

ވާންޖެހުމަކީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. އަދި އެފަދަ ސިޔާސަތުގައި، ރައްޔިތުގެ އެންމެހައި ރައްޔިތުންގެ

ތަރައްޤީއާއި އެއްބާރުލުން ލިބޭނޭ ސިޔާސަތުތަކުން ފާނު ކަމާ މެދުކުރެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ޝަކުރު ދަންނަވަން.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން!

ވޭތުވެދިޔަ ތޮޅުހަރަކުން އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެ ދުނިޔޭގައިވެސް، ވަރަށް ބޮޑެތި ތަރައްޤީވެއްޖެއެވެ. މިދުނިޔޭގެ ތަރައްޤީވެފައިވާ ނަމޫނާއެއްގެ ގޮތުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދީ ކަންތައްތަކުންވެސް، ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް ދަނީ އަންނަމުން. މިގޮތުން އަންނަމުންދާ ބަދަލުތަކާއެކު، ގައުމުގެ ހާލަތަށްބަލައި، ރައްޔިތުންނަށް މަންފާވާ ކުރަމުންދާ ބަދަލުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހެނީ. މިކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެހީތެރިވެދޭ ފަރާތްތަކާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މުސްތަޤްބަލަށްޓަކައި، އަޅުގަނޑުމެން އެންމެފުރިހަމަ އެހީތެރިކަމެއް މުސްތަޤްބަލުގައި ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ކުރަމުން. އެކުލަވާލުމުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީ އަންނަމުންދާ ބަދަލުތަކެއް، ހާލަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖާގަދިނުމަށް އަންނަމުންދާ ބަދަލުތަކާއެކު، މިއަދުވެސް ވަރަށްބޮޑަށް ފިކުރުކުރަންޖެހިފައި.

އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީ މިއަންނަ ބަދަލުތަކަށް ފިކުރުކުރައްވައި، ހިތާމައާއެކު ފާހަގަ ކުރަންޖެހޭ އެއްކަމަކީ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގެ ތަރައްޤީ މުސްތަޤްބަލަށްޓަކައި ބިނާކުރުން ގެންދެވުމަށް އަދަދު، އެއްދުވަހުން އަނެއްދުވަހަށް އިތުރުވަމުންދާކަން. އަޅުގަނޑުމެން ގެންގޮސް ދިޔަ ބިނާކުރުމަށް، ތަޢުލީމުދޭ ދިރުމަށް، ހަމައެކަނި ހަރަކާތްތެރިވެދޭ ގޮތުން، ވަކި ފަރާތަކުން ކުރަމުންދާ ހުރިގޮތުން ގެންދިޔުމަށް ބަދަލުކުރަމުން ދިޔައީ. ހަމައެކަނި، އެކަންކަމަށް ގޮތުން ތިޔަ ފިކުރުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީ ހިފެހެއްޓުން، ބޭރުކުރުން ގެންދަމުންދާ ގޮތަކަށް. އެގޮތުން ކަމުގައިވިޔަސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގައި، އެހީތެރިކަމާއި މަސައްކަތްކޮށް ދިރާސާކޮށް ފިކުރުން އިތުރަށްވެސް ކުރިއަށް. މިކަމަށް ބަރުލަމާނުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމީ ޚިދުމަތަށް ދެކެއަޅުވާ ކުރިއަށްގެންދިޔުން، ވަރަށްގިނަ ދުވަސްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ޝަކުރުކުރަން. އަދި މިކަމުގެ ސަބަބުން، މުސްތަޤްބަލުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ދެވޭނެ.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މިއީ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ޙައްލު ކުރަންޖެހިފައިވާ ވަރަށް ބޮޑު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

މިދަނޑިވަޅުގައި އަޅުގަނޑު [illegible] އިއްޒަތްތެރި [illegible]، އަދި [illegible].

[illegible] الله سبحانه وتعالى އަށް ދުޢާކުރަމެވެ،

[illegible] [illegible] [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު 68/1 ޖ. ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، 1992 ވަނަ އަހަރަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް ހުޅުވުމުގެ އުފާވެރި ޝަރަފު ލިބިގަންނަން.

رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَّدُنْكَ رَحْمَةً، وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا. رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا، وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا،

وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ .

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ .

23 ޝަޢުބާން 1412

27 ފެބްރުއަރީ 1992

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ